

Arnau Mir de Tost és el personatge històric més important de l'alta edat mitjana a les Terres de Lleida. Tot i que no hi ha imatges de la seva figura, el territori conserva vestigis de les seves gestes en els que fa mil anys eren els seus dominis.

Arnau Mir de Tost

El Cid de les Terres de Lleida

Text: Jaume Fernández   Fotos: Albert Villaró, Arxiu Capitular de Lleida, CC del Pallars Jussà, Museu de Lleida Diocesà i Comarcal, Laurent Sansen

L'Arxiu Capitular de Lleida conserva aquest pergami que és el testament d'Arnau Mir de Tost, una de les poques "relíquies" que podem admirar del personatge.

Arnau Mir de Tost va néixer poc després de l'any 1000, als dominis de Tost, centrats en una vall força desconeguda actualment de l'Alt Urgell. La seva família, pertanyent a la poderosa jerarquia del comtat d'Urgell, li garantí formació i posició, que el jove noble aprofità excel·lentment. Orfe de pare, de ben jove aviat tingué un important paper a la cort comtal d'Ermengol II. L'any 1031 va prendre per muller Arsenda, també de llinatge noble. Després del matrimoni, la parella va marxar cap a la frontera amb la intenció d'establir-s'hi. Arnau Mir, jove i emprenedor, volia aprofitar la debilitat dels sarraïns, que després de cruentes guerres civils havien perdut el poder del califat, deixant un panorama de regnes de taifa aïllats i debilitats.

Arnau Mir de Tost i la seva decidida esposa compraren al comte d'Urgell el llavors humil castell de frontera de Llordà. Allí establiren la base de l'empresa de conquesta. Arnau Mir transformà el castell de Llordà en la fortalesa més poderosa de la Catalunya comtal, i l'emprà com a eficient màquina de guerra per preparar les seves operacions contra Al-Andalus. En poc temps assolí el ple control de la Conca Dellà i arribà als contraforts del Montsec. Ben aviat compregué que la clau de volta del sistema defensiu andalusí era la poderosa alcassaba d'Àger. Així doncs, amb

resolució i perseverança, expugnà la vila d'Àger per dos cops, ja que davant la bel·licositat andalusina, que sabia de la importància d'Àger, hagué de reconquerir-la als sarraïns.

Un cop esvaït el perill musulmà, Arnau Mir, nomenat senyor d'Àger pel comte d'Urgell, es va lliurar a una febril tasca de repoblació i ordenació del territori conquerit. Va fortificar la vall i va atreure, mitjançant avantatjoses cartes de població, nous contingents de gent a la frontera. Fou el responsable de la repoblació i l'estructuració del Pre-pirineu lleidatà.

El Montsec esdevingué l'eix vertebrador de les noves terres incorporades per Arnau Mir de Tost a la Catalunya comtal. Els dominis d'Arnau Mir, bastits *manu militari*, s'estenien des dels castells de Vallferosa i Biosca al Solsonès, passant per l'alta Noguera, en llocs com Montmagastre i Artesa de Segre, resseguint a banda i banda del Montsec cap a Àger, fins a internar-se en l'occidental Montsec d'Estall, arribant als castells de Purroi i Llaguardes. Més de trenta castells i nombroses possessions agràries conferiren a Arnau Mir de Tost la condició de vescomte, senyor d'un poderós Estat dins el comtat d'Urgell. No en va, Arnau Mir, senyor de la guerra, es convertí en la principal espasa de la Catalunya comtal. A causa de la seva provada capacitat militar, i d'una fama que ja s'estenia fins a la Santa Seu, es va erigir

Els escacs de l'esquerra van pertànyer a Arnau Mir de Tost i es conserven al Museu de Lleida Diocesà i Comarcal. Es van trobar a Àger, al damunt d'aquestes línies, una vila que Mir de Tost va reconquerir als sarraïns.

en el general dels exèrcits confederats d'Urgell i Barcelona. Sota la bandera del comtat de Barcelona conquerí les importants viles de Camarasa i Cubells. I fou llavors, en el cim de la seva fama, que veié la possibilitat de fer realitat un ambiciós projecte: conduir una expedició conjunta de les hosts cristianes per conquerir la poderosa ciutat andalusina de Barbastro. Després d'aconseguir el ple suport papal, l'any 1064 liderà els exèrcits d'Urgell en el que fou la primera croada de la història, molt abans que la primera croada a Jerusalem del 1099. Malgrat que Barbastro fou capturat, la reacció andalusina el recuperà, i li costà la vida a Ermengol III, comte d'Urgell. Arnau Mir de Tost vetllà pel comtat d'Urgell fins a la majoria d'edat del comte Ermengol IV.

L'any 1072, després de pelegrinar a Sant Jaume de Galícia, redactà el seu important testament. Just abans d'emprendre el darrer viatge, el poderós cavaller urgellenc lamentà profundament que la vida no li hagués donat més dies per poder conquerir les somiades ciutats de Balaguer i Lleida, encara a les mans dels sarraïns. Temut pels seus enemics, respectat pels seus amics, Arnau Mir de Tost basteix els fonaments catalans de les Terres de Lleida. ●

Aranu Mir de Tost va transformar el castell de Llordà en el més poderós de la Catalunya comtal.

D'INTERÈS

Museu de Lleida Diocesà i Comarcal

C/ Sant Crist, 6 25002 Lleida
Tel. 973 28 30 75 Fax 973 26 15 82
E-mail: museu@mlldc.e.telefonica.net

Arxiu Capitular de Lleida

Pl. Almudí Vell, s/n 25007 Lleida
Tel./Fax 973 27 51 77
E-mail: info@archivocatedrallerida.com
Web: www.archivocatedrallerida.com

Arnau Mir de Tost, el Cid de las Tierras de Lleida

Arnau Mir de Tost es el personaje histórico más importante de la alta edad media en las tierras de Lleida. Nacido poco después del año 1000, pronto alcanzó un importante papel en la corte condal de Ermengol II. Mir de Tost y su esposa Arsenda compraron al conde de Urgell el castillo de frontera de Llordà, que usó como eficiente máquina de guerra para preparar sus operaciones de conquista contra Al-Andalus. En poco tiempo consiguió el pleno control de la Conca Dellà y llegó a las estribaciones del Montsec. Pronto comprendió que la clave del sistema defensivo andalusí era la poderosa alcazaba de Àger, que expugnó dos veces. Disipado el peligro musulmán, Arnau Mir, nombrado señor de Àger por el conde de Urgell, se

entregó a una febril labor de repoblación y ordenación del territorio conquistado. El Montsec se convirtió en el eje vertebrador de las nuevas tierras incorporadas por Arnau Mir de Tost a la Cataluña condal.

Sus dominios, erigidos *manu militari*, se extendían desde los castillos de Vallferosa y Biosca en el Solsonès, pasando por la alta Noguera, en lugares como Montmagastre y Artesa de Segre, recorriendo ambos lados del Montsec hacia Àger, hasta internarse en el Montsec de Estall, llegando a los castillos de Purroy y Llaguarres. Más de treinta castillos y numerosas posesiones agrarias concedieron a Arnau Mir de Tost la condición de vizconde. Se erigió en el general

de los ejércitos confederados de Urgell y Barcelona.

Bajo la bandera del condado de Barcelona conquistó las importantes villas de Camarasa y Cubells. Fue en el 1064 cuando condujo una expedición conjunta de las hostes cristianas para conquistar la poderosa ciudad andalusí de Barbastro en la que fue la primera cruzada de la historia. A pesar de que Barbastro fue capturada, la reacción andalusina la recuperó, y le costó la vida a Ermengol III, conde de Urgell. En el año 1072, después de peregrinar a Santiago de Compostela, redactó su importante testamento. Temido por sus enemigos, respetado por sus amigos, Arnau Mir de Tost coloca los cimientos catalanes de las Tierras de Lleida. ●

Arnau Mir de Tost, el Cid of the lands of Lleida

Arnau Mir de Tost is the most important historical personality from the high Middle Ages in the lands of Lleida. Born shortly after the year 1000, he used the castle of Llordà as an efficient war machine for preparing his operations of conquest against Al-Andalus, and soon achieved complete control of the Conca Dellà, reaching the slopes of Montsec. He soon comprehended that the key to the Andalusian defensive system was the powerful citadel of Àger, which he twice took by storm. With the Muslim threat dispelled Arnau Mir, named Lord of Àger by the Count of Urgell, absorbed himself in a feverish labour of repopulation and restructuring

of the conquered territory, and Montsec became the core of the new lands incorporated into Christian Catalonia. More than thirty castles and numerous agrarian possessions conferred him with the status of Viscount and he rose to the position of general of the confederate armies of Urgell and Barcelona. In the year 1064 he led a joint expedition of the Christian armies to conquer the powerful Andalusian city of Barbastro, in what was the first crusade in history. Although Barbastro was captured, it was recovered by an Andalusian counter-attack. Feared by his enemies, respected by his friends, Arnau Mir de Tost built the Catalan foundations of the lands of Lleida. ●

Monument que hi ha dedicat a l'Arnau Mir de Tost a la localitat de Foradada (la Noguera), prop del castell de Monsonís